

Sz. P.

Przemysław Czarnek
Minister Edukacji i Nauki

Szanowny Panie Ministrze,

Ze względu na bieżącą agresję Rosji na Ukrainę, państwo polskie – w niespotykanej od dawna skali – stało się odpowiedzialne za dzieci, które przybyły do naszego kraju, szukając schronienia. Naszym wspólnym zadaniem stało się zapewnienie im bezpieczeństwa (fizycznego i psychicznego), możliwości powrotu do równowagi i kontynuacji nauki oraz rozwoju. Jedną z podstaw do zapewnienia tego jest przyjazna i dobrze zorganizowana szkoła, która przyjmie nowych uczniów oraz wesprze ich rodziców i opiekunów. Jesteśmy przekonani, że Ministerstwo już podejmuje liczne działania mające na celu bezpieczne włączenie dzieci z Ukrainy w nasz system edukacji. Jako organizacje pozarządowe pracujące z dziećmi w sytuacji kryzysu chcemy podzielić się wiedzą, praktyką i doświadczeniem, aby wzmocnić wdrażane przez Pana Ministra działania.

Bazując na wypracowanych przez międzynarodowe organizacje standardach edukacji w sytuacjach kryzysowych oraz naszych doświadczeniach, rekomendujemy włączenie poniższych rozwiązań w planowane rekomendacje i zapisy prawne regulujące działania oświatowe na rzecz dzieci z Ukrainy:

1. Zorganizowanie systemowego wsparcia – na terenie szkół i poradni psychologiczno-pedagogicznych – dla rodziców i opiekunów dzieci z doświadczeniem uchodźczym w wieku szkolnym. Takie rozwiązanie pozwoli rodzinom lepiej poradzić sobie z trudnościami związanymi z ucieczką i wojną i przejść na etap adaptacji do nowych warunków oraz bezpośrednio wzmocnić swoje dzieci w sytuacji dramatycznych zmian.
2. Utworzenie i prowadzenie do końca bieżącego roku szkolnego oddziałów adaptacyjnych dla dzieci z doświadczeniem uchodźczym, skoncentrowanych na adaptacji do nowej szkoły i nauce języka. Czas, który pozostał do wakacji, proponujemy, by w dużej mierze wykorzystać na zajęcia, które będą wspierać dobrostan psychiczny nowych uczniów, integrować ich ze społecznością szkolną i umożliwiać im partycypację w życiu placówki i jej otoczeniu. Proponujemy, by nowo przybyli uczniowie otrzymali w szkole możliwość uczestniczenia w zajęciach artystycznych i sportowych. Regularna nauka w języku polskim mogłaby - w razie potrzeby - rozpocząć się wraz z nowym rokiem szkolnym.

3. Wprowadzenie oferty edukacyjnej wzmacniającej umiejętności słuchania, rozwiązywania problemów i konfliktów oraz działania w szacunku do różnorodności skierowanej do całej społeczności szkolnej (edukacja antydyskryminacyjna, edukacja nt. praw człowieka). W nowej sytuacji są wszyscy uczniowie i potrzebują kompetentnej pomocy, aby dobrze ułożyć wzajemne relacje i tworzyć szkołę, w której wszyscy chcą się uczyć.
4. Wdrożenie systemowej edukacji nauczycieli w zakresie komunikacji międzykulturowej, zagadnień związanych z migracjami i wspieraniem rezyliencji (np. poprzez model Mentora Rezyliencji) – tak, aby nabyte umiejętności od razu mogły stać się narzędziem wykorzystywanym w ich bieżącej pracy z nowymi uczniami. Ze względu na pilność tej potrzeby, podstawowe szkolenia w tym zakresie mogłyby odbywać się w formie zdalnej i obejmować niezbędną bazę.
5. Na czas adaptacji wprowadzenie do placówek edukacyjnych mentorów międzykulturowych – odpowiednio przeszkolonych osób (najlepiej z kraju pochodzenia dzieci), które udzielają bieżącego wsparcia językowego i adaptacyjnego w trakcie zajęć (zarówno dla uczniów, jak i nauczycieli).
6. Zwrócenie szczególnej uwagi na sytuację dzieci - migrantów z niepełnosprawnościami oraz dzieci, które nie są obywatelami Ukrainy. Ich trudności adaptacyjne mogą być wielokrotnie spotęgowane i powinny otrzymać niezbędne wsparcie personelu placówek.
7. Przygotowanie kadry pedagogicznej do zapobiegania konfliktom międzykulturowym na terenie szkoły i w jej otoczeniu. Wspieranie współpracy i integracji różnych środowisk społeczności szkolnej.
8. Przygotowanie kadry psychologiczno-pedagogicznej placówek do realizacji badań przesiewowych w kierunku występowania zespołu stresu pourazowego oraz innych trudności związanych ze zdrowiem psychicznym, wynikających z nadmiernej ekspozycji na stres u dzieci z doświadczeniem uchodźczym - tak, aby ewentualne symptomy mogły zostać dostrzeżone odpowiednio wcześniej, a dziecko mogło otrzymać niezbędną pomoc. Wczesna interwencja w takich sytuacjach może uchronić dziecko przed negatywnymi konsekwencjami w obszarze zdrowia psychicznego.
9. Zorganizowanie na terenach szkół wzmożonej weryfikacji i możliwości uzupełniania szczepień ochronnych oraz badań przesiewowych w kierunku chorób zakaźnych - tak, żeby wzmocnić bezpieczeństwo zdrowotne uczniów.
10. Obligatoryjne wdrożenie standardów ochrony dzieci we wszystkich placówkach oświatowych, aby stworzone warunki były jak najbardziej bezpieczne, a ewentualne zagrożenia - wykrywane szybko i skutecznie. Wszystkie materiały niezbędne do wdrażania standardów dostępne są bezpłatnie na stronie standardy.fdds.pl.

11. Wdrożenie powyższych propozycji i działań edukacyjnych nie tylko we wszystkich rodzajach placówek oświatowych, ale także we wszystkich miejscach, w których przebywają dzieci bez opieki i dzieci ze szczególnymi potrzebami edukacyjnymi, zdrowotnymi i opiekuńczymi.

Organizacja edukacji w sytuacji, w której się znaleźliśmy, jest ogromnym wyzwaniem. Największym wyzwaniem jest jednak dla samych dzieci, które w dramatycznych okolicznościach zmieniły swoje otoczenie, zostawiły swoje domy, swoich bliskich, swoje dotychczasowe życie.

Jesteśmy przekonani, że zadbanie – na tym etapie – o powyższe potrzeby, wzmocni odporność psychiczną uczniów, pomoże zredukować stres związany z ucieczką z kraju, a także będzie wspierać bezpieczeństwo oraz funkcjonowanie w społeczeństwie.

Jesteśmy gotowi spotkać się wyznaczonym przez Pana Ministra terminie, aby pogłębić przekaz wynikający z naszych rekomendacji lub dołączyć do prac grupy roboczej, która wesprze proces adaptacji nowych uczniów w tym trudnym czasie.

Z wyrazami szacunku,

Monika Sajkowska

dr Monika Sajkowska

prezeska Zarządu
Fundacji Dajemy Dzieciom Siłę

Rekomendowane działania wspierają:

1. Fundacja Ośrodka KARTA
2. Fundacja na rzecz Praw Ucznia
3. Kogitorium
4. Fundacja Szkoła z Klasą
5. Fundacja Ja, Nauczyciel
6. Ruch Społeczny Obywatele dla Edukacji
7. Fundacja Integracja
8. Ośrodek Działań Ekologicznych „Źródła”
9. Stowarzyszenie Lambda Szczecin
10. Fundacja Szkatułka
11. Fundacja Pole Dialogu
12. Fundacja Iwo-Doradztwo Obywatelskie

13. Fundacja Centrum im. prof. Bronisława Geremka
14. Stowarzyszenie Jeden Świat z Poznania
15. Fundacja Polskie Forum Migracyjne
16. Fundacja Aktywności Lokalnej
17. Stowarzyszenie Społeczno-Kulturalne ETHNOS
18. Fundacja Nowej Kultury Bęc Zmiana
19. Fundacja CultureLab
20. Pomorskie Stowarzyszenie Aktywni Lokalnie
21. Polska Sieć Ekonomii
22. Stowarzyszenie Nomada
23. Fundacja Przestrzenie Dialogu
24. Fundacja Luna Plus
25. Fundacja Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego
26. Instytut Spraw Publicznych
27. Fundacja Autonomia
28. Fundacja Rozwoju Dzieci im. Jana Amosa Komeńskiego
29. Fundacja Stocznia
30. Fundacja Szajn
31. Stowarzyszenie na rzecz Praworządności w Szkołach „Stowarzyszenie Umarłych Statutów”
32. SPUNK Fundacja Nowoczesnej Edukacji
33. Polskie Stowarzyszenie im. Janusza Korczaka
34. Fundacja Edukacji Prawnej „Iustitia”
35. Ruch Samorządowy TAK! Dla Polski
36. Związek Stowarzyszeń Kongres Ruchów Miejskich
37. Fundacja ADRA Polska
38. Stowarzyszenie DIVERSJA
39. Fundacja Dobra Wola
40. Stowarzyszenie Wiosna Bez Barrier
41. Stowarzyszenie PORANEK
42. Fundacja Sempre a Frente
43. Środowiskowe Centra Zdrowia Psychicznego dla dzieci i młodzieży EZRA UKSW
44. Fundacja Orange
45. Społeczne Towarzystwo Oświatowe, Zygmunt Puchalski
46. Musszelka
47. Krytyka Polityczna (Stowarzyszenie im. Stanisława Brzozowskiego)
48. Federacja na rzecz Kobiet i Planowania Rodziny
49. Wielka Koalicja za Równością i Wyborem (WKRW)
50. Grupa Ponton